

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 .	Egyes szám ára	20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A kisipar és a gyáripár.

Magyarország földrajzi, éghajlati viszonyainál s öslakosai megszokott foglalkozásánál fogva földmívelő állam. A tapasztalás azonban felkelté ama tudatot, hogy a gazdasági tevékenység ágazatainak harmonikus működése nélkül az államélet igényei nem nyernek kielégítést. Ugy vélte az ország, hogy különösen kis- és gyáripárunk fejlesztésével álhatjuk ki a versenyt az előrehaladottabb kulturállamokkal s így segíthetünk szociális bajaikon.

Helyes-e ez a vélekedés, megtalálta-e az államkormányzat azt a panaceát, mely a tagadhatlanul létező bajokat szanálni fogja, erre nézve nagyon eltérő s gondolkodásba ejtő vélemények alakultak ki. Tagadhatlan ugyanis, hogy e hazában mindennek a fundamentuma a föld hozama. És ha a mezőgazdaság csődöt mond: akkor felő, hogy ez a csőd az egész vonalon elharapódzik. Magyarország, — mint említők, — agrikulturális állam. Nem lett, nem akart s ugy látszik nem is lesz más. Ez lesz az oka annak a gazdasági felfordulásnak, ami minket veszedelmesen fenyeget. Minden érvek, minden szempont, minden törekvés alá volt rendelve mindig az agrikultura érkeinek.

Nem fejlődött a földmíveléssel párhuzamosan a kereskedelem és az ipár. Nem is próbáltuk nagyobb arányokban és kiterjedésben feldolgozni nyersterményeinket, hanem kivittük azokat Ausztriába s aztán visszahoztuk onnan, mint iparilag feldolgozott, kereskedelmi megforgatott cikkeket. Ugy az ipari munkabér, mint a kereskedelmi haszon Ausztria közgazdasága javára esett s fizette hiven, sőt egészen a megszakadásig a magyar állam lakossága mindezen differenciákat.

Iparról, önálló kereskedelemről még nem is álmodott senki. Nem is gondoltak arra, hogy ezt a két fő gazdasági ágazatot életre keltsék s bele illeszszék az állami közgazdaság keretébe. Ezt a lethargiát ügyesen kihasználta Ausztria a maga előnyére a mi rovásunkra.

A mult század hetedik évtizedében felkarolni látszott a törvényhozás a kisipart s a céhrendszer eltörlésével az ipar szabad gyakorlásának ösvényét nyitotta. De belátta, hogy ez a liberális teoria az országnak számottevő hasznos munkáit, a kisiparosokat semmisíti meg. Alig tízévi mulva az ipar szabad gyakorlásának korlátozásával, az iparüzésnek képesítéshez kötésével állított fel védelmet a törvényhozás a kisiparosoknak. Ez a törvény sem mozdította elő a kisiparosok helyzetét. Sőt a szomorú tapasztalás bizonyítja, hogy az ország kisiparosai általában nem boldogulhatnak.

Azt hangoztatják, hogy a bajnak oka magukban a kisiparosokban keresendő, a kik jogos társadalmi igényeik s anyagi képeségük korlátain túlterjeszkedve költeleznek, a nap nagyobb részét nem a műhelyben, hanem társaságokban, kávéházakban, vendéglőkben, korezmákban töltik kártyázva, politizálva s napestig iddoggálva.

Nem néznek a mesterségük után.

Szó, ami szó, vannak, még pedig — fájdalom — nagyon sokan ilyenek, akiknek kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy a rájuk bízott s elvállalt munkát teljesítsék. Hogy ezek nem boldogulnak, az érthető. Ámde tapasztaljuk, hogy a szorgalmas, józan, dolgos kisiparosok sem boldogulhatnak. Tehát nem az egyénekben, hanem a rendszerben keresendő az ok. És ott is van.

A nagy tőkével dolgozó nagyipar és a gyáripár nyomja el a kisipart.

A kormány, a nemzet óhajtsával egyező törekvése, hogy a külfölddel, tehát Ausztriával szemben is vámokkal védekezzünk s ezzel védelmet nyujtsunk a magyar iparnak is, melyet a gyáripár mesterséges fejlesztésével törekszünk fellendíteni. De félős, hogy az ipar, melyet mesterségesen, szubvencióval akarunk megteremteni, roppant drága lesz az országnak s nem érjük el vele az ohajtott célt. Mert a magyarállam polgárainak zsebére az ilyen gyárak majd meg nyílnak, beözönlenek az idegen munkások, fölzavarják az ugy is forrongó munkások nyugalmát, a cselédlányokat üzemébe vonja a gyár s beáll összes hátrányaival a már is nyomasztó cselédmizéria.

A gyárosnak itthon nem lesz meg a fogyasztó piaca. Keleten, a Balkán államokban nem bir megrendeléseket gyűjteni. Segítségért hajszoja majd a kormányt. Ez bele kerül milliókba, amihez iparosaink adófilléreikkel szintén hozzájárulnak.

Szakemberek vélekedése szerint az így mesterségesen, fokozatos átmenet nélkül, rohamosan megteremtett gyáripár aztán tönkre teszi a tengődő kisipart is, pusztul a kereskedelem, pusztul a földmívelés, sőt még a természetesen létrejött gyáripárunk is. Azért, mert egy a cél, egy az eszme: a rohamos, átmenet nélküli, gyáralapítás.

Az új munkásbiztosítási törvény.

(Folyt. és vége.)

A biztosítás akadálytalan eszközölése és fennakadás nélküli lebonyolítása céljából a törvény értelmében még a következő előzetes teendők várnak az országos pénztárra:

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCÁJA.

Gyónás.

Sötét, komor templom-hajó. Sötét, mint a bőjt. Ha a gyertyák fénye néha fellobbanva adnak is olykor apró világogarakat, talán azért van az, hogy annál rikitőbb, annál meghatóbb legyen az árnyék, ami az egész templomot betölti. Az oltár szélénél sárga, kopott gyóntatószék áll. Az is körül van folyva valami mély szomorúsággal. Olyan mint a bűn tudata, vagy a megtestesült vétkezés. Sötétes délután. Álmos idő. A nagy bőjt napjai szárazon peregnék le az idő kerekén. Alkalmas arra, hogy eszébe jusson mindenkinek a halál. Alkalmas arra, hogy felkorbácsolja a lelket, amelyben évva van, hogy tisztaságot szeret az is, akinek egy a szegény, egy a gazdag s aki a szegénynek, a gazdagnak a szívébe érzelmeket teremtet.

A szék, a sárga, komoran sárga gyóntató szék felett halvány mécs tolja sárga fényét a háttér kemény homályába. Mintha megbontani akarná azt. De nem bír vele. A székben jóságos arcú öreg pap ül. Fehér ingén még halvány moosok sincsen. Fehér ingén csak egy halvány-kék szalag: Mária szalagja. És vár. És gondolkodik. Talán az ifjúsága jutott eszébe, talán egy céltalanul átélt férfikor. Lehet, hogy szenvedés és csalódás halmozódna az emlékébe. Mind egy az már. Megbékült Istenével. Az emberekkel is. És vár. Valami olyas mosoly vonul át halvány arcán, mint annak az embernek, aki szeretné magához ölelni az egész világot. És korholja magát. Mert szigorúnak kellene lennie. Szigorúnak és igazságosnak. Jönnek majd azok, akik bűnt

bűntre halmoztak, jönnek, akiknek lelkük alig-alig bírja már a terhet és akkor Akkor azt kell mondani keményen, kimérten: vezekelj bűnös, vezekelj. Szánjad, bánjad bűneidet gyarló ember, szánjad és bánjad; hamut hints a fejedre, sirjál keserű könnyeket, sirjál és mondjad: A mélységből kiáltok fel te hozzád óh uram! Csodálatos. Az öreg pap ma mosolyog. Az öreg pap ma fehér ingével, halavány arcával a megboesátás. Az irgalom megtestesülve. Csodálatos. Ma

— Vétke van-e leányom? Mond el őszintén, szivedből. Oh, mert tudd meg, isten előtt álsz. A jó atya előtt, aki azért szigorú bíró. Ha szeretted azt az istent és feledt az, akit szeretsz, úgy gyónj, gyónj, vezekelj. Még fiatal vagy, még előtled az élet. Még a szivedben virágozhatnak az érzelmeik. A boldogság után, ha futni fogsz, megtalálhatod azt, úgy, mint más. Mint annyi más. Gyónj és vezekelj kedves leányom.

— Jöttem hozzád. Jöttem a megbocsátáshoz, bügött a hangja a szép bűnös asszonynak, mint galambkacagás. Vezekelni szeretnék. Vezekelni és megbánni valamit, amiről azt se tudom még vétke-e, bűn-e. Mond meg atyám, valyon mi az, amit elkövettem, mond meg, szerethet-e engem azért az aki a szívet, teremtetete, s aki a vért forróvá alkotta

— Beszélj, édes leányom. Beszélj.

— Atyám. Már nyíltak a rózsák. Atyám! Valami bűbajos levegő töltötte be ezt a világot. Mosolygott minden, csak az én életem volt szomorú akkor. Madár ha dalolt, bogár ha zümmögött, éreztem, hogy az a dal, az a zümmögés csak azért sir körülöttem, hogy az én keserű árvaságomat juttassa eszembe. És valami csodálatos levegő csapta meg az arcomat. Vágyódás. Egy

elérhetetlen után. Vágyódás egy új, forró világ felé, ahol a nap is más, a szín is más, de leginkább mások a szívbe teremtett érzelmeik. Élni, boldogan élni szerettem volna atyám. Mert olyan boldogtalan, olyan végtelenül egyedül álló gyöngye asszonynak tudtam magamat. Atyám, vétkeztem-e, hogy vágytam ama csodálatos világra, amelynek lehet, hogy neve nincsen, lehet, hogy sok gyötrelmet rejt, de amelynek parányi földje élettel ér fel? Vétkeztem-e azért, hogy olyan csodálatos zsi-bongást éreztem a tagjaimba, a mely szerettem volna, hogy mind halál legyen. Mert meghalni olyan jó lett volna akkor

— Beszélj édes jó leányom! Beszélj!

— Aztán jött egy nap. Csodálatos. Úgy szerettem volna a napsugarába belelúni az én sokat szenvedett lelkemet. Olyan bűbajos volt. A mindenség örült, az én lelkem is. A szívén dobogott. Oh, hogy is tudnám én azt elfelejteni valaha. És szerettem. Atyám, szerettem. És magamhoz öleltem gondolatban az egész világot. Lefujtam magamról a szenvedés rámtapadt porát, úgy üngtám, mint valami gyermek, akinek a vágya teljesült. Atyám vétkeztem-e, vétkeztem-e?

— Beszélj, édes jó leányom! Beszélj!

— Aztán megcsókolt. Én is őtet. Szerettük egymást. Mert szerettük igaz, mély szerelemmel. Annak a pernek a kéjét pedig még most is érzem. Nincsen olyan virág-illat, nincsen olyan, a legmesebb keleten sem, ami felülmúlja annak a fűszerét, annak az édes-ségét. Összeolvadt a lelkünk. Összeolvadt egy végtelenségnek tetsző perében s nem éreztem semmi mást csak annak az első csóknak az egész lényemet átható csodálatos melegét. Atyám! Fiatal mikor voltál, mikor sze-

1. Meg kell alapítania az ideiglenes vállalatok tökéletesi díjfedeztetésének módját. (30. §.)

2. Meg kell alapítania az önkéntes tagok tagsági díjainak esedékességi időpontját, mire nézve a központi bizottság azt javasolja, hogy az esedékesség minden hó első és 16. napjában állapíttassék meg. (44. §.)

3. A belügyminiszterrel egyetértéssel megállapodás létesítendő arra nézve, mily módon térítetnek meg és számoltatnak el a betegápolási alaphól a törvény 55. §-a szerint nyújtott segélyek, ezzel egyidejűleg érvény szerzendő annak, hogy a törvény 206. §-a, illetve az 1898. évi XXI. t.-e. 9. §-a értelmében a bujakóros, trachomas és elmebajos pénztári tagok ápolási költségei az államkincstár által fedeztessenek és az érdekelt tagokon, vagy hozzátartozóikon akkor, mikor a vagyontalanság esete nem forog fenn, utólag be ne hajtasanak.

4. Meg kell alapítania azt a kulcsot, melynek alkalmazásával térítendő meg a közgyűlési, igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok utiköltségei és folyósítandók az időmulasztás címén fizetendő tiszteletdíjai. (112. §.)

5. Határozatot kell hoznia arra nézve, mennyi idő alatt terjesztendő fel az országos pénztárhoz a helyi szervekhez beérkezett betegsegélyezési bejelentési lapok egyik példánya, mire nézve a központi bizottság 8 nap megállapítását javasolja.

6. Meg kell alapítania az országos pénztár igazgatási költségeit és az erre vonatkozó költségirányzatot a törvény 10. §-ának i) pontja értelmében a kereskedelemügyi miniszterhez kell felterjesztienie.

7. Szabályoznia kell azt a viszonyt, mely egyrészt az országos pénztár és a helyi szervek között mint kapcsolat létesül (100. §.), másrészt, a mely balesetbiztosítás tekintetében a vállalati és magánegyesületi és a balesetbiztosítás kultiválására hivatott kerületi munkásbiztosítási pénztár között a gyakorlatban kifejlődik.

8. A törvény 17. §-a értelmében egységesen meg kell alapítania a tagsági igazolványok formáját és árát, mire nézve a központi bizottságnak az a javaslata, hogy a formára nézve fogadtassék el a központi bizottság által felterjesztendő minta, állapíttassék meg háromfajta tagsági igazolvány és pedig külön a kötelezett tagoknak, külön az önkéntes tagoknak és külön a passzív tagság tartamára és igazolására. Kiváncosnak tartja a központi bizottság, hogy a tagsági igazolványok tartós anyagból készüljenek és a lehetőség szerint olcsók legyenek.

9. Szabályoznia kell a törvény 20. §-a szerint teljesítendő helyszíni vizsgálatoknál teljesítendő eljárás módját; e végből az eljáró pénztári tisztviselőket megfelelő utasítással kell ellátni és meg kell alapítania azt is, hogy az igénybe veendő hatósági asszisztencia költségei kit terhelnek, a hatósági közeg ezeket kinek van jogosítva felszámítani.

10. A törvény 60. §-a értelmében egyezsége kell lépnie azon magánkórházakkal, melyekben -- a helyi pénztárhoz bekérendő jelentések szerint -- pénztári tagok rendszerint ápolás végett elhelyeztetnek.

11. Szabályoznia kell azt az eljárást, mely szerint a baleset következtében sérülnek a tizenegyedik héttől kezdve nyújtott gyógyítás költségei a balesetjövdelem-ből a betegsegélyezési számlának megterítetnek, (70., 79. és 80. §.) Végül

12. addig is, míg az országos pénztár külön szanatóriumokat létesíthet, megfelelő helyeket kell tagjai részére biztosítania alkalmas túrdóhelyeken, vizgyógyintézetekben stb., hogy az egészségügyi szükségleteknek ezen fontos részéről is idejekorán gondoskodva legyen.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Esküvők.** Dr. Gerbert Ottó petrozsényi t. szolgabíró tegnap, f. hó 13-án délutáni félegy óraker vette oltárhoz Budapestre a Krisztina-városi róm. kath. templomban Eperjesy Dezső vasuti főfelügyelő leányát Eperjesy Margit urhölgyet. Dr. Ábrahám József petrozsényi fiatal ügyvéd ma, f. hó 14-én d. e. 9 óraker köt házassági frigyét a szülői háznál Sternberg Olga urhölgygel, Sternberg Bertalan petrozsényi építészvállalkozó leányával.

— **Politikai párbaj.** A jelen ülésszak alatt gazdasági hazafias beszédet mondott az országgházban dr. Ajtay Aladár kerületünk orsz. képviselője. Ezt követően a hátszegen tartott nemzetiségi népgyűlésen erősen kikelt dr. Bontescu otáni ügyvéd dr. Ajtay ellen, ki a sértésért elégtételt követelt. A felek szombat f. hó 13-án kardpárbajt vívtak, melyben dr. Ajtay jelentéktelen sérülést kapott. Dr. Ajtay Aladárhoz az egész vármegyéből, sőt az ország magyarérmű vidékeiről is hazafias magatartásért az üdvözlők sokaságától folyton érkeznek a szerencse kíváncsok, melyhez részünkről örömmel csatlakozunk.

— **Április 11.-e.** Hivatalos ünnep lévén, megünnepelték a tanítási intézetek egy, mint ahogyan előző évben. Megemlékezés az iskolában és ima a templomban. Az áll. el. iskola, mint mindennél, úgy itt is vezetett. Közvetlen szép ünnepély volt az, amit Salló igazgató a tanítókkal rendezett. Az igazgató nagyon szép bevezető beszédet után a gyermekek énekeltek, szavaltak s végül Kósa Mihály ev. ref. lelkész, mint a gondnokság kiküldöttje közvetlen beszédével valóssággal meghatotta a gyermekeket, kik mindig örömmel hallgatják az ő „Kósa bácsi”-jüket. A vulkáni társulati iskola is megünnepelte a „nemzeti ünnepet”. A tanulók szavalatokkal, énekekkel s Vass főtanító lelkesítő, hazafias beszédrel vettek részt a szépen sikerült ünnepélyen. Aztán a tanítók az ifjúsággal együtt tem-

plomba vonult, hálát adni a mindenhatónak a kegyelemért, melylyel megajándékozta a nemzetet olyan jó királlyal, mint első Ferenc József, aki sokáig uralkodjék bölcsességben és szeretetben.

— **Tavaszi.** A szerelmes, szép tavasz. A virágok világa. A tél ellensége. A fecske, golya baba családja. Az emberi szív felvidítója. Mindennél naposabb, mindenütt a kezdő élet lüktetése. A piros-fehér virágok kedves apró fejcskéikkel belemosolyognak a sárga tavaszi levegőbe. Jó nekik élni és inni a tavaszi nap melegét. Az ember is leveleket a tél életet. Mintha átváltozott volna a gyűrűdött lélek. Most már kezdődik a szorgos munka. Magával hozta azt a zümmögő bogár, a sárga virág, meg a verőfény, ami ennek a szép világnak édes gyermeke. Tehát munka kezdet. Természet, ember egyaránt dologhoz lát. A nagy úr pedig megáldja a munkát, ad gyümölcsöt, hogy mindenek boldogok legyenek.

— **Tánciskola.** Sára Miklós előnyösen ismert nagyváradi táncosnő a mai napon megkezdte Petrozsényben a táncoktatást: Szerdán, szombaton d. u. 1/25—1/27-ig a felnőttekkel a bányaalkalmazotti olvasókör s naponként este 8—11-ig a társulati (Győrke) vendéglő helyiségében s a gyakorlatok vasárnaponként este az ujkaszinó disztermében lesznek. Kiváncsra a házaknál is tanít. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

— **Fiu helyett az apa** lett a virtuskodók áldozata. Tulajdonképpen az alábbi esetben is a pálinka volt a testi épség és életbiztonság elleni bűnös cselekedet rugója és indító oka, miként a késélek, vérengzések emberölések 99 esetében itt a Zsilvölgyben, sőt máshol is, ahol ennek a méregitalnak a fogyasztása ilyen veszedelmesen elharapódzott. Mult vasárnap, f. hó 7-én délután Hajduk Péter petrozsényi ácsmester fiával, aki nemrég jött haza a katonaságtól s meg is nősült a napokban, benézett Dávidovits Dávid italmérésébe. Letelepedtek az egyik zöld asztalnál, a másiknál székeik legények pálinkáztak már délelőtt óta. Erősen látszott rajtuk a bolondító alkohol hatása. Eszeveszetten fétkeltek s kötekedtek Hajduk Péterrel és fiával, de ezek józanok lévén viselkedésükké nem adtak okot arra, hogy tettelegességre vetemedjenek a székek, akik a két hatalmaserejű férfival nem is mertek nyíltan összetűzni. De mert mindenáron embervérre szomjaztak, kimentek az üzlethelyiségből, távoztak színelve. Kint azonban hatalmas kövekkel lestek újabb Hajduk Péterre, aki bent azt merte mondani a kötekedő székeknek, hogy nem fél tőlük. Midőn a két Hajduk távozott, az apa ment elől, aki alig lépett az utcára egy nagy kővel a lábáról előugrott egyik széke fejbe ütötte, mire megtántorodott s a többi is rárohant s kövekkel felhőltá verték, úgy hogy életben maradásához alig van remény. A tettesek azután gyáván elutottak, de a csendőrök nyomban keresésükre indultak s Bjóthe Rudolf és Mihály Ferenc bányamunkásokat 3 társukkal

rettel, mikor a lelket épen így ragadta meg egy ilyen pillanatnak a bűbája: vétkezett-e akkor? És vétkeztem-e én, mert későn, virághullás idején tudtam meg azt, mi a szerelem. Mi az: szeretni. Felelj atyám, nyugtass meg, add a békét, add a vigasztalást.

— Bűnös vagy leányom. Ugy érzem, bűnös vagy.
— Lehet atyám. Lehet, hogy bűnös vagyok. Lehet, hogy a vétkem nagy. És ebben a pillanatban átdereng a lelkemen valami megbocsátás, mintha égi lenne az. Ugy érzem, hogy nem az vagyok, aki régen. Megjebbultam, megújítottam az első szerelem virágos kertjében. Mit mondasz atyám? Őh mit mondasz. Vigasztalj meg. És ne mond, hogy bűnös, nagyon bűnös a te leányod. Mert alig tudom elhinni neked. Pedig olyan jó, olyan szelid, olyan igaz vagy. Mond atyám, mond, mit tegyek?

— Vezekelj édes leányom. Vezekelj. Hamut hints szép fejedre. Port, hogy jussom eszedbe: azzá fogsz lenni. Bánd meg, nagyon bánd meg azt, amit tettél. Felelj el az első csók eddességét, az első pillanat kéjét. Verd ki a szívedből. Légy jó, hűséges leánya annak, aki téged szenvedni lát...

— Atyám, az én szenvedésem édes és nem tudom megbánni a mit tettem.

— Leányom!

— Nem atyám, ha elkárhozom is.

Kérész.

A szén.

Völgyünk a „fekete gyémántok” termőföldje. A széntermelés képezi a Zsilvölgy lakosainak nem csak főfoglalkozását, de megélhetésének, boldogulásának forrását.

A kultúra előhaladásának ezen fontos tényezőjéről: a szénről, annak termeléséről s fogyasztásáról az adatok és kombinációk közlésével a nálunk érthető érdeklődés kielégítését célozzuk.

Az elmúlt év és az ideai tél, mely fellábbal még itt van nálunk, tudatta velünk azt a tényt, hogy oly nagy a kereslet a szén iránt, hogy a bányák a megfizetett üzem dacára is már alig tudják fedezni a modern élet szénszükségletét. Nyaranta, amikor inkább csak mint energia-forrás szerepel a szén, még nincsen baj, de amint beköszönt a tél, a maga fölfokozott fűtési igényeivel, a szénválság nyomban fenyegetve jelentkezik világszerte. Az idén még csak izelítőt kaptunk a szénségből, csak apró jeleket, amik kedvesek figyelmét vonják meg magukra.

Az európai és tengerentúli világvárosokban télen általánossá kezd válni a panasza a szénszükség miatt és külföldön már azon gondolkodnak, hogy külön forgalmi vonalakkal, melyek hiánya szinte egyik tényezője a szénségből, nem kellene-e a szénszükségletet a metropolisokkal összekapcsolni?

Minden laikus foglalat túlhalad az a szénmennyiség, melyet egy-egy gyárgyűrűvel övezett világváros naponta elfogyaszt. Budapest az ideai tél minden napján tizenöt ezer mázsát, vagyis 200 vagon szénét fogyasztott (Mely Béla tanácsos adatai szerint). Ezt az adatot véve alapul, de hozzászámítva még a mienknél sokkal hatalmasabb gyáriumot, London, Paris, New-York és Csikágó legalább is két-három ezer vagon szénét emésztetnek föl naponta! Egy ilyen várost szénellátni tehát valóságos forgalmi feladat.

A modern szociális életben tehát mind nagyobb és nagyobb jelentőségű tényezővé válik a szén. Ez futi a

tűzhelyet, ez adja a gépek mozgató erejét, fejleszti a gőzt és a villamos áramot. Ilyenformán leghatalmasabb segítője az iparnak, kereskedelemnek, a népek gazdagodásának. A szén kivonása tehát a társadalom életrendjéből valóságos szerencsétlenséget jelent: katasztrófát a munkára s kezdetleges állapotba való süllyedését a társadalomnak...

Tizenhét évvel ezelőt, mint egy 1890-ből való statisztika bizonyítja, egész Európa napi szénfogyasztása átlag 15—26 millió méter mázsát tett, vagyis az évi fogyasztás majdnem százmillió tonnát! Tíz évvel később, vagyis 1900-ban, már 750 millió tonna volt az évi fogyasztás és ha maig az előbbi arányban növekedett, már közel járhat a másfél billió tonnához!

Ezek az adatok, a fogyasztásnak ez a szédületes növekedése gondolkodásra kell, hogy ejtse a világ szakembereit. Már a hatvanas években sokat írtak és beszéltek a fenyegető szénségről Angliában, s ugyanakkor a hetvenes években már külön bizottságok foglalkoztak a kérdéssel, pedig mi volt az akkori szénfogyasztás a maihoz képest! Ama bizottságok kiszámították, hogy 360 évig lesz elég az angol bányák szénkészlete, de a fogyasztás csakhamar oly mérvet öltött, hogy egy 1900-ban ülésező bizottság már csak 50 évre tette az időt, mely alatt az angol bányáknak ki kell merülniük. Sőt vannak tudósok, akik már is azt állítják, hogy tíz-husz év alatt már jelentkezni fog a szénségből, mely az egész angol ipari üzemet meg fogja bénítani! Ennek kapcsán odaát máris beszélnek a szén kiviteli-tárolásról, de ugyan mit ér az! Más megoldást kell itt a szakembereknek keresniük.

még az éj folyamán kézre kerítették s jelentés mellett — főbenjáró büntény esete forogván fenn — átadták őket a dévai kir. ügyésznek, melynek börtönében várják megérdemelt büntetésüket. Hajduk Péter igen szorgalmas, higgadt magatartású kis-iparos, kinek esete széles körben felköltötte a részvétel.

— **Megjött a szalonka!** Kissé hüvös idővel, de legalább tavaszt hozott. A vadászok öröme és a pikáns vadat szerető közönség nagy meglepetésére. Az első szalonkát, mint halljuk, Vulkánban Fischer mérnök látta. Vadász-üdv!

— **A kőműves lehet — építész.** Egy budapesti lakost első fokon az előjáróság, a második fokon a tanács pénzbüntetéssel sújtott, mert az illető a részéről készített tervrajzon magát építésznek írta alá, holott csak kisebb kőműves munkák végzésére jogosító ipar engedélye volt. A kereskedelemügyi miniszter ezt az ítéletet megváltoztatta, illetőleg a vádlottat fölmentette, mert az építész cím használata, valamint az építészeti földadatok — tervezés és költségvetés — készítése ez idő szerint sem szabályozva, sem minősítéshez vagy engedélyhez kötve nincs, az építész cím használata nem lehet tehát büntetni való cselekedet.

— **A keresztes háborúk.** Kora volt a középkor egyik legérdekesebb világa, a mely egyaránt hozott sok keservet de sok dicsőséget is. Utóhatásai átalakítólag hatottak a nyugati államok egész életére. Ezt a kort érdekesen, sok képpel mutatja be az **Endrei Zalán** féle Világ történelme e heti füzet. A népszerűen megírt munkából kívánatra ingyen küld mutatvány számot a Világtörténelme Kiadóhivatala Budapest, VI. Eötvös-utca 26/D.

— **A Wagner-féle szálloda** újra megnyitott és a t. vendégek úgy mind eddig ezentul is a legjobb kiszolgálásban fognak részesülni.

Egy majd nem új Harmonium jutányos árban eladó. Megtudható e lap kiadóhivatalában.

KÖZGAZDASÁG.

A triesti általános biztosító társaság (Assicurazioni generali).

F. 6. március hó 21-én tartott 75-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1906. évi mérlegek.

Abból a ritka alkalomból, hogy az intézet ezuttal fennállásának 75 éves fordulóját ünnepli, a társaság központi igazgatósága sok ovációban részesült, melyek a világ minden részéből a legszívélyesebb formában megnyilvánultak.

Az előtűnk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1906. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 849.570,242 korona és 52 fillért tettek ki, és az év folyamán bevett díjak 38.862,847 kor. és 74 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 23.657,486 korona 07 fillérrel 232.734,149 korona 05 fillérre emelkedett.

A tüzbiztosítási ághoz, beleértve a betörés- és tükörüveg-biztosítást a díjbevétel 15.386,704,734 korona biztosítási összeg után

25.505,395 korona 14 fillér volt, miből 9.306,044 korona 45 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta díjbevétel 16.199,350 korona 69 fillérre rugott, mely összegből 11.538,632 korona 29 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 103.743,787 korona 95 fillér.

A szállítmánybiztosítási ághoz a díjbevétel kitétt 3.916,243 korona 47 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.676,243 korona 96 fillérre rugott.

Károkiért a társaság 1906-ban 34.650,665 korona 27 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 861.570,345 korona és 95 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 25.014,452 korona 75 fillérre rúgnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerint nyereségtartalék, mely 5.250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamingadozására alakított tartalék, mely a 3.729,624 korona 17 fillér külön tartalékkal együtt 17.013,707 korona 71 fillérre emelkedett, továbbá felemlítendő a 160000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai áttutalással 1.119,637 korona 54 fillért tesz ki. Ezekon kívül fennáll még egy 1.471,110 korona 50 fillért ki-

tevő tartalék, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítsé.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai áttutalások folytán 270.052,078 korona 64 fillérről 292.979,592 korona 76 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 51.530,990 korona 74 fillér.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 22.590,292 korona 99 fillér.
3. Letétteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 2.228,403 korona 80 fillér.
4. Értékpapírok 201.268,234 korona 28 fillér.
5. Tárcá váltók 664,481 korona 84 fillér.
6. A részvényesek biztosított adósságlevelei 7.350,000 korona.

7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 7.347,189 korona 14 fillér.

Összesen 292.979,592 korona 76 fillér.

Ezen értékekből 60.5 millió korona magyar értékekre esik.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Triesti általános biztosító társaság (Assicurazioni generali)

Budapest, V., Dorottya-utca 10. szám.

A „Közgazdaság” rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk

mérlegének főbb számadatait. Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg-, betöréses-lopás- és harangtörés és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító r.t., valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. általános baleset ellen biztosító társaság” számára.

A petrozsényi főügynökség: Hitelbank Részvény-Társ.

Mivel pedig a széninség nem lokális jelentőségű és nemcsak Angliát érdekelheti, a kérdés mindnyájunkat gondolkodásra ejtuet, akik csak az emberiség háztartása fölött elmélkedni szoktunk.

Becslés szerint még mintegy 643,000 négyzetkilométer kiaknázatlan szénterület van a földön 2000 millió tonna széntartalommal, ami egy husz évvel ezelőtti számítás szerint még háromszáz esztendeig láthatja el az emberiség igényeit.

Mintha halálra volna ítélve a gőzgép, Stephenson György nagyszerű találmánya, mivel tápláléka, a megkövesedett őskori erdősegek fekete hullája, fogytán van. A nagyszerű géppálat, miután megcsúsz, majd az utolsó darab szenet, kifújja gőzlelkét és meghal, hogy soha fel ne támadjon többé.

Mivel fogja majd e veszteséget pótolni az emberiség? Mindaannyi tudjuk, hogy a gőzerő rengeteg munka alól szabaddított fel bennünket. Manapság egyedül csak Angliában az ottani tizmilliónyi ipari mánkák közel négytízmillió felnőtt ember erejével egyenlő munkát végez a szénenergia segítségével! Ezzel szemben az egész föld összes munkabírói alig tesznek ki ötszáz milliót, vagyis Anglia egymagában nyolcszor annyit dolgozik gépeivel, mint amennyit az egész emberiség gép nélkül dolgozhatna... És még nem is beszéltünk a többi iparúzó államról!

Azt hisszük, nem túlozunk, ha állítjuk, hogy ez a fokozott ipari tevékenység már egészségtelen és szűk-ségtelen, mert sokszoros túlprodukciónak eredményez, ami sok munkaerőt hódítván el a gazdasági tevékenységtől, az élet legszükségesebb és nélkülözhetetlen szükségleteit elhanyagolja és így megdrágítja.

Hegy mennyire a mezőgazdaság rovására megy az ipari túlprodukciónak, arra nézve érdekes adatokat találunk Eltzbacher angol nemzetgazda egyik könyvében, mely szerint 1875—1900 közt 3.446,683 (ezerszáz négyszög-öles) angol holdból lett parlag és legelő, ami az angol nemzeti vagyonban, amely a világtermelésnek is tényezője, huszonnégy milliárd korona tökevesztését jelent. Angolország harminckét millió népességéből ma alig másfélmillió lélek foglalkozik mezőgazdasággal s ezek nagyrésze is inkább halász. Ezzel szemben Németországban hatodfélmillió lélek foglalkozik mezőgazdasággal s ezek nagyrésze is inkább halász. Ezzel szemben Németországban hatodfélmillió a mezőgazdasági munkások száma, igaz, hogy majdnem kétszeres lakosság mellett.

Ha csupán egyik-másik nemzet értékeinek csökkenéséről lenne szó, az ipari túltermelés és a mezőgazdaság elhanyagolása nem volna fontos körülmény, de a mai közlekedési viszonyok mellett, midőn a föld összes népei egyszóval ugyanazon háztartásnak részesei, mint termelők és fogyasztók, másként áll a dolog. Látjuk ugyanis, hogy az ipar jobban jövedelmez, mint a mezőgazdálkodás és a jövedelmi többletet a föld ama népei szolgáltatják, melyek őstermelők maradtak. Az iparos népek ezektől valóssággal adót szednek, ami az előbbieknél a tulzott jövedelmeken kívül még sokkal több előnyt és fölényt biztosít, pedig kétségtelen, hogy a kulturától eltekintve, a pusztja megélhetés szempontjából a gazdálkodó nélkülözhetetlen tevékenységet folytat, mert hisz enni mindenkinek kell, de automobilon járni nem okvetlenül szükséges... Nem mondjuk, hogy igazságtalan az az adó, amit a haladás élen járó népeknek az őstermelő nemzetek a kulturáért fizetnek. Bennünket a kér-

sztinkre álló energia poosékolásával katasztrófa elé sietünk?...

Az emberiség előtt az elmondottak szerint, ha mai ipari tevékenységét folytatni, sőt fejleszteni akarja, most ugyanaz a feladat áll, mint Stephenson idejében: oly gépeket kell konstruálnia, melyek a természetben található rengeteg energiát hasznosíthatják. Ott van a vízgonddal, hogy a különböző erők egyensúlya nem bomlott-e még fel a gazdasági téren? Azt, hogy a jelentkező szénhiány nem a helytelen gazdálkodás eredménye-e, s nem arra int-e bennünket, hogy a rendelkezé-emberiség életberendezésének harmóniája. Mi azt kutatjuk, az egész emberiség haladását szem előtt tartva feltétlenül sokkal magasabb szempontból érdekel, és ez az esés, a szél, az apály és dagály energiája. Ott a föld belső melege, mely három-négyezer méter mélységben már gőzzé változtatja a vizet és soha ki nem fogya, soha el nem aludva, míg ember lesz a földön, folyvást fűteni, világítani és dolgozni fog!

Hová fog eljutni az emberiség, ha a végzet megengedi, hogy ezen ingyen energiához hozzá jusson? Vajjon eljön-e valaha az idő midőn a föld belső melegével fog szántani, vetni, azzal dolgoztat majd a gyárban és megszabadulván az élet nehéz gondjától, jobban művelheti majd lelkét! Vajjon csakugyan így lesz-e? Hígyünk a Gondviselésben, mely réges-rég azelőtt, hogy az embernek híre-hamva se volt a földön, már tudta, hogy meg fog születni egykor a föld ura... Növényt, állatot teremtett számára és a föld méhében felhalmozta a rengeteg sok fekete gyémántot, hogy lenne segítség a munkában és lépésónk a magasba törekvésben...

